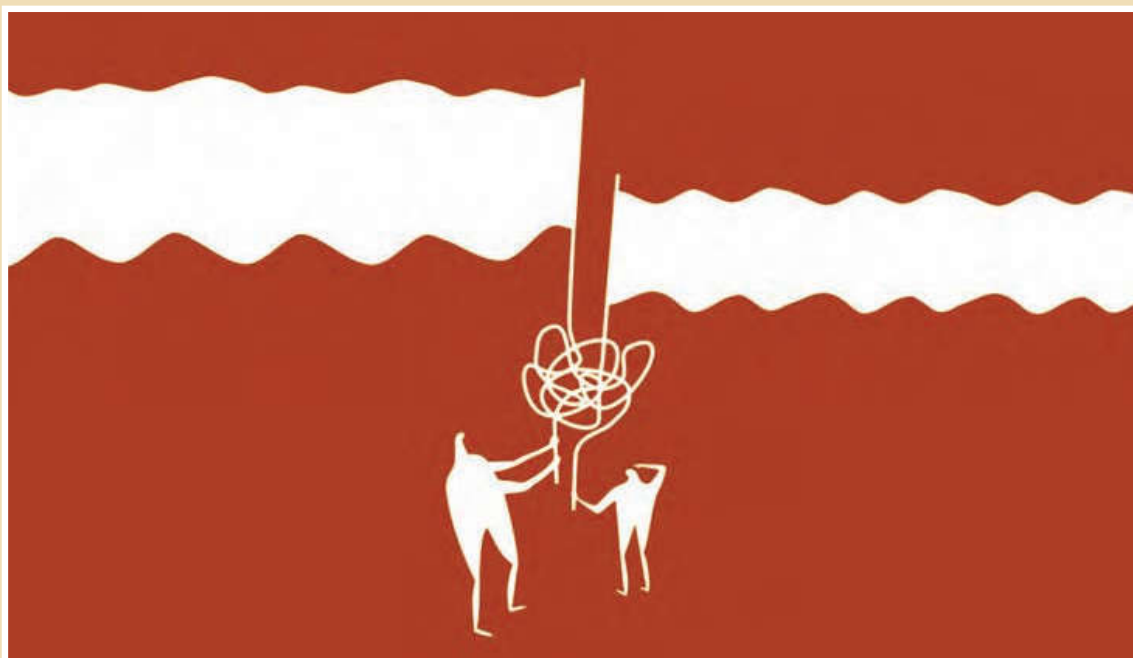

جهان دو قطبی

درس نهم

در چه صورت، جهان غرب با چالش های بنیادین مواجه نمی شد؟
 اگر جهان غرب با حل کردن چالش های پیشین، نیازهای دنیوی و معنوی آدمیان را برطرف می کرد، با چالش های بنیادین جدید مواجه نمی شد، اما فرهنگ جدید غرب، برای حل چالش های گذشته، مسیری را پیمود که مسائل

و مشکلات جدیدی به دنبال آورد. چالش های جدید به صورت های متفاوتی آشکار می شوند؛

1 - چالش های فرهنگ جدید غرب، به چه صورت هایی آشکار شد؟
 - اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی

2 - منطقه ای و فرامنطقه ای

3 - مقطعی و مستمر

4 - خرد و کلان

5 - درون فرهنگی و بین فرهنگی

تفاوت چالش های ذاتی و عارضی را بنویسید

6 - ذاتی و عارضی (چالش های ذاتی ریشه در عقاید و ارزش های درونی جهان اجتماعی دارند و چالش های عارضی

در اثر عوامل خارجی پدید می آیند).

7 - معرفتی و علمی

8 - معنوی و دینی

....

چالش های جدید در بسیاری از موارد چندین صورت دارند؛ مثلاً برخی از آنها در عین حال که اقتصادی یا اجتماعی اند، می توانند خرد یا کلان، مقطعی یا مستمر و ... نیز باشند. به نظر شما چالش فقر و غنا، نمونه کدام یک از صورت های نامبرده است؟

چالش فقر و غنا

آیا می‌دانید اولین چالشی که در جوامع صنعتی پدید آمد، چه بود و چگونه پدید آمد؟ **چالش فقر و غنا**

اقتصاد قرون وسطی مبتنی بر چه اساسی بود؟

آموختید که اقتصاد قرون وسطی براساس روابط اجتماعی ارباب - رعیتی بود که در آن کشاورزان وابسته به زمین بودند و امکان جابه‌جایی نداشتند. **لیبرالیسم اولیه چه رویکردی داشت؟** لیبرالیسم اولیه^۱ بیشتر رویکردی فردی و اقتصادی داشت، به حمایت و دستگیری از فقرا قائل

نبود و پیامدهای زیر را به دنبال آورد: **ویژگی‌های لیبرالیسم اولیه را بنویسید**

۱ روابط اجتماعی ارباب - رعیتی را درهم ریخت^۲ کشاورزان را از بردگی رها کرد، به آنها اجازه داد که مهاجرت کنند و درباره شیوه زندگی خود تصمیم بگیرند^۳ موانع پیشین مانند غیر قابل فروش بودن زمین را از پیش پای صاحبان ثروت برداشت^۴ کشاورزان را به کارگرانی تبدیل کرد که سرمایه وجود خود را به صاحبان ثروت و صنعت (سرمایه‌داران) می‌فروختند^۵ سرمایه‌داران، آزادانه به بهره‌کشی از کارگران پرداختند^۶ کارگران، بردگان جدیدی بودند که ظاهراً از همه قید و بندهای پیشین، آزاد شده بودند.

■ بهره‌کشی از کودکان در دوران انقلاب صنعتی

نظریه پردازان لیبرال، در باره دخالت دولت در اقتصاد چه دیدگاهی داشتند؟

نظریه‌پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند. آنان حتی کمک به مستمندان را بیهوده می‌دانستند^۷ در **انگلستان** که در **انقلاب صنعتی** پیشگام بود، وضعیت نوانخانه‌ها به گونه‌ای بود که فقیران ساکن در آنجا مرگ را بر زندگی ترجیح می‌دادند.

نظریه پردازان لیبرال، چه عاملی را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند؟ آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را

۱- لیبرالیسم قرن‌های هجدهم و نوزدهم را لیبرالیسم اولیه می‌نامند.

لیبرالیسم قرن هجدهم و نوزدهم را چه می‌نامند؟

دیکنز در رمان خود، چه کسانی را به سُخره گرفت؟

دیکنز در رمان «الیور توئیست»، نوانخانه‌ها و فیلسوفانی را که مدافع آنها بودند، به سُخره گرفت.

■ الیور توئیست، شخصیت اصلی رمان دیکنز، پسر بچهٔ یتیمی است که از روی سادگی کودکانه‌اش به وضعیت

نوانخانه اعتراض می‌کند.

مالتوس جمعیت شناس انگلیسی، در مورد کسانی که در فقر متولد می‌شوند، چه نظری داشت؟
از نظر مالتوس جمعیت شناس انگلیسی، کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند.
او در این باره گفته است: «انسانی که در دنیای از قبل تملک شده به دنیا می‌آید، اگر نتواند قدرت خود را از والدینش دریافت کند و اگر جامعه خواهان کار او نباشد، هیچ حقی برای دریافت کمترین غذا یا چون و چرا دربارهٔ مقام و موقعیت خود ندارد. بر سر سفرهٔ گستردهٔ طبیعت جایی برای او وجود ندارد، طبیعت حکم به رفتن او می‌دهد و این حکم را اجرا می‌کند.»
ریکاردو افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب چه چیزی می‌داند؟
ریکاردو، اقتصاددان مخالف دخالت دولت در اقتصاد، حتی افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آنها و پیدایش مشکلات بعدی می‌داند و معتقد است: «اگر حکومتگران ما بگذارند سرمایه، پرسودترین راه خود را دنبال کند، کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند، استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد و بلاهت و حماقت نیز مجازات طبیعی خود را ببینند، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد.»
از نظر ریکاردو در چه صورت، پیشرفت کشور به بهترین وجه تأمین خواهد شد؟

■ جان راسل، توماس مالتوس، دیوید ریکاردو

↑ چند نفر از نظریه پردازان لیبرال را نام ببرید؟

نمونه ای از لیبرالیسم اقتصادی در قرن 19 را بنویسید

حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از جمله لرد جان راسل، پدر بزرگ برتراند راسل فیلسوف مشهور، از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند. این قحطی باعث مرگ و مهاجرت نزدیک به یک و نیم میلیون نفر شد. در اوج قحطی، مردم شهر روسکومون در ایرلند هر چهل و هشت ساعت یک بار برگ کلم جوشیده می خوردند و دولت نه تنها هیچ کمکی به آنها نکرد، حتی جلوی صدور گندم و جو از ایرلند را هم نگرفت. مردم گرسنه، صدور این مواد غذایی را که با حمایت ارتش بریتانیا انجام می شد، با خشم نظاره می کردند.

■ یادمان قربانیان قحطی بزرگ در دوبلین پایتخت ایرلند

چگونه چالش فقر و غنا در کشورهای غربی شکل گرفت؟

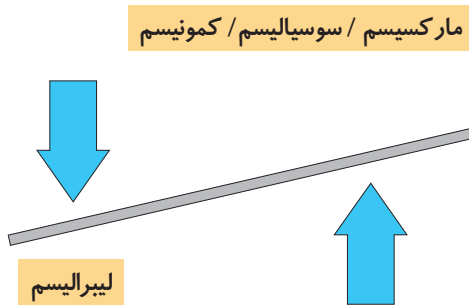
لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب، نخستین چالش که **چالش فقر و غناست**، در کشورهای غربی شکل گرفت.]

نخستین چالش در کشورهای غربی چه بود؟

مطالعه کنید

اندیشمندان علوم اجتماعی و سیاسی در نقد لیبرالیسم اولیه، از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفته اند. نظرات آیزایا برلین در مورد این دو مفهوم را مطالعه کنید و نتیجه را به کلاس گزارش دهید.

شکل گیری بلوک شرق و غرب

در مقدمه درس، از صورت های متفاوت تضادها و چالش های جدید سخن گفتیم. آیا می دانید تقسیم سیاسی جهان به بلوک شرق و غرب در زمره کدام یک از این صورت هاست و چگونه به وجود آمد؟

کدام جامعه شناس و چه زمانی به نقد لیبرالیسم اقتصادی پرداخت؟

برخی از اندیشمندان اروپایی برای حل مشکل فقر و غنا، در چارچوب ارزش ها و آرمان های فرهنگ جدید غرب، نظریه هایی ارائه دادند. مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد. از نظر او، حل چالش های جامعه سرمایه داری، فقط با یک انقلاب قابل حل بود. از نظر مارکس حل چالش های سرمایه داری چگونه ممکن بود؟

بخوانیم و بدانیم

جامعه آرمانی مارکس چه ویژگی هایی داشت؟

مارکسیسم، سوسیالیسم، کمونیسم دیدگاه هایی را مارکسیسم می گویند؟
 دیدگاه های یابیند به اندیشه های سیاسی مارکس را مارکسیسم می گویند¹. جامعه آرمانی مارکس از فردگرایی لیبرالیستی و اقتصاد سرمایه داری عبور می کرد². مالکیت خصوصی را از بین می برد و صورتی سوسیالیستی و کمونیستی پیدا می کرد³. مارکس، سوسیالیسم را مرحله ای انتقالی برای رسیدن به کمونیسم می دانست. سوسیالیسم و کمونیسم - در مقابل فردگرایی لیبرال - دو رویکرد جامعه گرا هستند. سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است ولی برخلاف سرمایه داری آن را مطلق نمی داند ولی کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.

چه دیدگاه

* سوسیالیسم و کمونیسم و لیبرالیسم چه رویکردی دارند؟

سوسیالیسم و کمونیسم: جامعه گرا هستند
 لیبرالیسم: فرد گرا هستند

سوسیالیسم و کمونیسم در مقابل ... فردگرایی ... قرار دارند

سوسیالیسم و کمونیسم دو رویکرد ... جامعه گرا ... هستند

طرفداران نظریه های لیبرالیستی در کدام سمت مجلس فرانسه می نشستند؟

بعد از انقلاب فرانسه، طرفداران نظریه های لیبرالیستی

در طرف راست و منتقدان این نظریه در طرف چپ

مجلس فرانسه قرار می گرفتند. به همین سبب آنها را

با عنوان دو جریان چپ و راست می شناختند.

منتقدان نظریه های لیبرالیستی در کدام سمت مجلس فرانسه می نشستند؟

مجلس فرانسه در دوران انقلاب

چه کسانی احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند؟
 بعدها مخالفان سرمایه‌داری که جریان چپ نام گرفته بودند، احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند. در این میان حزب کمونیست شوروی با انقلاب سال ۱۹۱۷م توانست قدرت

را در روسیه به دست گیرد. **بلوک شرق و غرب چگونه شکل گرفت؟** **بلوک شرق شامل چه کشورهایی بود؟**
 مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری طی قرن بیستم، بلوک شرق و غرب را شکل دادند. بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین بود و بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را دربر می‌گرفت. **شعار جوامع سوسیالیستی چه بود؟**
 جوامع سوسیالیستی با انتقاد از لیبرالیسم اولیه، عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار می‌دادند اما آنها نیز با مشکلات اساسی مواجه شدند.^۱
 چالش و نزاع بلوک شرق و غرب در سراسر قرن بیستم تا زمان فروپاشی بلوک شرق در سال ۱۹۹۱م ادامه یافت. **چالش و نزاع بلوک شرق و غرب تا چه زمانی ادامه یافت؟**

■ چالش و نزاع بلوک شرق و غرب در قرن بیستم

جوامع سوسیالیستی با دو مشکل اساسی رو به رو شدند، آنها را بنویسید

۱- جوامع سوسیالیستی با دو مشکل اساسی روبه‌رو شدند:
الف) از بین رفتن آزادی افراد: به بهانه عدالت اقتصادی، نه تنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت.
ب) پیدایش طبقه جدید: با اینکه مارکس و مارکسیست‌ها طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانستند و به آن انتقاد داشتند، در کشورهای سوسیالیستی طبقه جدیدی شکل گرفت که نه بر اساس ثروت بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

طی قرن بیستم، چه جریان‌هایی بلوک شرق و غرب را شکل دادند؟ کمونیستی - لیبرالیستی
عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت، شعار کدام نظام‌های سیاسی بود؟ سوسیالیستی

چالش میان دو بلوک شرق و غرب، به لحاظ سیاسی، چالشی .. منطقه ای ... نبود بلکه چالشی ... جهانی.. بود

تفاوت دو ابر قدرت شرق و غرب را بنویسید

این چالش، چالشی منطقه‌ای نبود بلکه چالشی جهانی بود. بلوک شرق و غرب با دو اقتصاد و سیاست متفاوت، جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند و آمریکا و شوروی به عنوان دو ابر قدرت در مرکز این دو قطب قرار داشتند.

شباهت دو ابر قدرت شرق و غرب را بنویسید

این دو قطب با اینکه از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند، به فرهنگ واحدی تعلق داشتند؛ یعنی هر دو بلوک درون فرهنگ سکولار غرب قرار داشتند. رویکرد مارکس نسبت به عالم چگونه بود؟

■ فروپاشی دیوار برلین؛ این دیوار مدت ۲۸ سال این شهر را به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم کرده بود.

رویکرد مارکس نسبت به عالم، رویکردی سکولار بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می‌پرداخت. چرا چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌های درون فرهنگی بود؟ بنابراین، چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید، نه از نوع چالش‌هایی که بین فرهنگ‌های مختلف، شکل می‌گیرد.

گفت‌وگو کنید

در دوران تقسیم جهان به دو قطب بلوک شرق و غرب، هر یک از کشورهای منطقه خاورمیانه به کدام یک از دو قطب تعلق داشت؟

کشورهای وابسته به بلوک شرق: عراق - سوریه - یمن - سودان

کشورهای وابسته به بلوک غرب: ایران - عربستان - لبنان - قطر - امارات - ترکیه

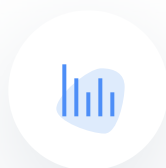
با هم تکمیل کنید

چالش جهان دوقطبی (بلوک شرق و غرب)	
توضیحات	نوع چالش
منطقه ای : جنبش‌های ضد استعماری مانند جنبش الجزایر - ویتنام	منطقه‌ای یا فرامنطقه‌ای؟
فرا منطقه ای : بحران ریست محیطی - چالش بلوک شرق و غرب	درون فرهنگی یا بین فرهنگی؟
درون فرهنگی : تقابل بین لیبرالیسم و سوسیالیسم	
بین فرهنگی : تقابل غرب با اسلام	
خرد: اختلافات ژاپن با چین	خرد یا کلان؟
کلان: فقر و غنا - شمال و جنوب	
مقطعی : بحران‌های اقتصادی - بیکاری - رکود	مقطعی یا مستمر؟
مستمر : فقر و غنا	

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد